

Проаналізувавши динаміку макроекономічних індикаторів економічної безпеки України за 2007-2011 рр., варто виокремити такі позитивні зміни:

- поступове нарощення випуску ВВП на 595,9 млрд грн, або 83 %;
- збільшення рівня покриття імпорту експорту на 2 %;
- підвищення рівня експорту та імпорту на 6,85 та 7,52 %;
- покращення фінансування науки за рахунок державного бюджету на 0,34 %;
- активізацію інноваційної діяльності промислових підприємств на 1,3 %;
- збільшення кількості заявок на отримання патентів на 21 од., або на 7 %.

Негативні зрушення відбулись у зростанні частки низькотехнологічної продукції в експорті на 1,71 %;

Висновки. Проведене дослідження показників економічної безпеки підприємств виявило, що для 25 % підприємств рівень економічної безпеки є середнім, а для 50 % – нижчим за середній, для 25 % – загрозливим. Подальший розрахунок показників поточної платоспроможності виявив її незадовільний стан, для 87,5 %, тобто для більшості підприємств.

Така ситуація певною мірою залежить від ділового клімату та економічної безпеки країни. Порівняння за основними індикаторами економічної безпеки України з розвиненими капіталістичними державами Європи дає змогу стверджувати про значне відставання України у випуску та експорті високотехнологічної продукції, тоді як, порівняно з постсоціалістичними країнами, показники є оптимістичнішими.

Сформована сукупність показників економічної безпеки підприємств комплексно відображає всі сфери економічної безпеки. Подальші дослідження мають стосуватись розроблення інтегральної оцінки економічної безпеки підприємств в умовах невизначеності.

Література

1. Наказ Міністерства економіки України "Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України" від 02.03.2007 р., № 60 / Міністерство економіки України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.4251.0>.
2. Реверчук Н.Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія / Н.Й. Реверчук. – Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
3. Держком. статистик України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Статистика: теоретичні засади і прикладні аспекти: навч. посібн. / Р.В. Фещур, А.Ф. Барвінський, В.П. Кічор та ін. / за наук. ред. Р.В. Фещура. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – Львів : Вид-во "Інтелект-Захід", 2003. – 576 с.
5. Якубович З.В. Недоліки методик оцінювання рівня економічної безпеки підприємства та шляхи їх усунення / З.В. Якубович // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : зб. наук. праць / відпов. ред. О.Є. Кузьмін. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2011. – С. 71-76.
6. Карачина Н.П. Методичний інструментарій оцінювання економічної безпеки підприємства / Н.П. Карачина // Логістика : зб. наук. праць / відпов. ред. С.В. Криківський. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2010. – С. 302-309.
7. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій : монографія / О.Г. Мельник. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2010. – 344 с.
8. Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки : навч. посібн. / І.П. Мойсеєнко, М.І. Флейчук, І.Г. Бабець. – Львів : Вид-во Львів. ДУВС, 2012. – 195 с.
9. Державна установа "Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://smida.gov.ua>.

Тимошук М.Р., Шишковський С.В., Лыс О.Р., Лёда М.М. Оценка экономической безопасности предприятий

Рассмотрены сущность и различные подходы к установлению структуры и перечня показателей, которые образуют систему экономической безопасности предприятия и отражают условия по защите экономических интересов предприятия от внутренних и внешних угроз. Проведено исследование состояния экономической безопасности предприятий Западного региона Украины. Проанализированы состояние и динамика экономической безопасности Украины в целом. Проведено сравнение уровня индикаторов экономической безопасности стран Европы и Украины.

Ключевые слова: индикатор, экономическая безопасность, система индикаторов.

Tymoshchuk M.R., Shyshkovsky S.V., Lys O.R., Loda M.M. The evaluation of economic security at the enterprises

The nature and various approaches to the establish of a structure and indicators' list are reviewed. It makes up the system of economic security and reflects the conditions to protect the economic interests at the enterprise from internal and external threats. The economic security of companies of the Western Ukraine is worked out. The state and dynamics of the economic security in Ukraine are explored in general. The level of economic security in Europe and Ukraine are compared.

Keywords: indicator, economic security, system of the indicators.

УДК 657.1:655

Доц. А.М. Должанський, канд. екон. наук;
магістрант М.А. Кузів – Львівська КА

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ У ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ

Досліджено проблематику суті товарних запасів на підприємствах оптової торгівлі. Окреслено основні фактори, які впливають на процес руху товарних запасів від виробника до кінцевого споживача, що надалі вплине на організацію управлінського обліку. Розглянуто основні форми товарних запасів та наведено класифікацію товарних запасів. Сформульовано основні функції гуртової торгівлі в умовах ринкової економіки.

Ключові слова: товарні запаси, класифікація, оптова та роздрібна торгівлі, функції оптової торгівлі, товарообіг, підприємства оптової торгівлі, форми товарних запасів, виробничі фактори, особливості оптового товарообігу.

Вступ. Оскільки товарні ресурси для оптового торговельного підприємства є основною статтею обігових коштів, за рахунок яких у процесі торговельної діяльності підприємство отримує прибутки, які є метою та основою життєдіяльності будь-якого підприємства, то формулювання економічної суті товарних запасів та достовірний їх облік на підприємстві є також невід'ємною частиною управління підприємством, без якого не можливе досягнення цілей підприємства. Тому тема дослідження є актуальною.

Актуальність теми. Шляхи вирішення цих проблем намагалися знайти вітчизняні та зарубіжні вчені, а саме: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, В.Г. Лінник, Н.М. Ткаченко, Є.В. Мних, Л.В. Нападковська, Б.Ф. Усач, Н.В. Тарасенко, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, С.І. Шкарабан, П.Я. Попович, С.Ф. Голов та інші. Проте проблеми забезпечення ефективної діяльності торговельних підприємств в умовах ринкової економіки потребують додаткових досліджень, зокрема з'ясування теоретичних та практичних

аспектів організації процесу товарного обігу та організації фінансово-господарської діяльності.

Метою дослідження є вивчення та критичний аналіз форм товарних запасів, їх класифікації. Формулювання основних видів та форм товарообігу та визначення їхнього впливу на організаційну побудову діяльності підприємства. Для здійснення безперервного процесу товарного обігу необхідні певні запаси товарів. Товарний запас – це сукупність товарної маси, що знаходиться у сфері обігу і призначена для продажу (рис. 1).

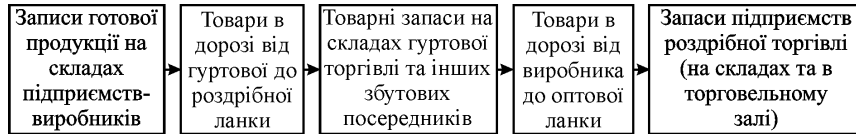

Рис. 1. Форми товарних запасів сфери обігу

Товарні запаси виконують певні функції:

- забезпечують безперервність розширеного виробництва й обігу, в процесі яких відбуваються їхнє систематичне утворення і витрачання;
- задовольняють платоспроможний попит населення, оскільки є формою товарної пропозиції;
- характеризують співвідношення між обсягом та структурою попиту і товарної пропозиції.

Необхідність утворення товарних запасів предметів споживання виникла з таких причин:

- безперервність процесів обертання;
- сезонність виробництва і споживання;
- нерівномірність розміщення виробництва і районів споживання;
- непередбачені коливання попиту і ритму виробництва;
- необхідність перетворення виробничого асортименту в торговий;
- необхідність утворення стартових резервів тощо.

Нами опрацьовано роботи провідних вчених із питання визначення економічної суті товарних запасів та запропоновано їх класифікацію (рис. 2).

Так, залежно від особливостей обігу, є товарні запаси поточного зберігання, що призначені для задоволення повсякденної потреби торгівлі в безперервному продажу товарів для населення, а також запаси товарів сезонного нагромадження і дострокового завою, що пов'язане зі сезонністю виробництва і споживання окремих товарів з умовами їх транспортування в окремі райони країни.

Історичний процес розвитку товарного господарства сприяв відокремленню сфери обігу і виділенню в ній посередницьких галузей – оптової і роздрібно торгівлі. Оптова торгівля передую роздрібно, внаслідок оптового продажу товари не переходять у сферу особистого споживання, вони або надходять у виробниче споживання, або придбаються роздрібною торгівлею для реалізації населенню. Таким чином, оптовий товарообіг є сукупним обсягом продажу товарів виробничими і торговими підприємствами, а також посередниками іншим підприємствам і юридичним особам для подальшої реалізації населенню або для виробничого споживання.

Рис. 2. Класифікація товарних запасів торгового підприємства

Роль і призначення оптової торгівлі найбільш наочно можна простежити під час розгляду її функцій. На макрорівні оптова торгівля виконує різноманітні ринкові функції:

- інтегративна – забезпечення взаємозв'язків між партнерами-виробниками, продавцями і покупцями; знаходження оптимальних каналів збуту продукції;
- оцінювальна – визначення рівня суспільно необхідних витрат праці через ціноутворення;
- організаційна і регулювальна – забезпечення раціональної побудови і гармонійного функціонування економічної системи з допомогою імпульсів, що стимулюють структурні зміни.

Розвиток ринкових відносин сприяє виникненню нових елементів у діяльності оптових підприємств, наприклад надання різноманітних послуг з управління і консалтингу своїм клієнтам. До переліку спеціалізованих послуг належить консультації з експлуатації товарів, особливо технічно складних, їхнього ремонту і гарантійного обслуговування.

Функції оптової торгівлі можна поділити також на дві частини:

- традиційні – головним чином організаційно-технічні (організація оптової купівлі-продажу, складування і зберігання запасів, перетворення асортименту товарів, їх транспортування);

- нові, що виникають під впливом розвитку ринку.

Особливо велике значення має зберігання оптовими підприємствами товарів, виробництво і попит на які мають сезонний характер. Розглядаючи досвід зберігання товарів у розвинених країнах, варто зазначити, що, незважаючи на широкий розвиток у них системи складів загального користування, які на комерційній основі надають свої площі товаровласникам, оптовій ланці належить провідна роль в нагромаджуванні товарних запасів. Підприємства оптової торгівлі більш пристосовані для спеціалізованого виконання функції зберігання, тому багато корпорацій, зміцнивши зв'язки з оптовими постачальниками, визволили роздрібні підприємства від операцій з утримання значної частини товарних запасів. При цьому скорочуються розміри підсобних приміщень у крамницях і, отже, збільшується площа торгових залів, знижується чисельність персоналу, обслуговуючого раніше склади, які належать магазинам. Передача на зберігання оптовим підприємствам готової продукції, сировини, матеріалів є вигідна і промисловим фірмам, що мають сезонний цикл виробництва.

З функцією зберігання продукції тісно пов'язана функція перетворення асортименту. В перелік операцій, об'єднаних у цій функції, входять: сортування товарів і їхня комплектація, дрібнення і збільшення партій продукції, її стандартизація. Іншими словами, оптові підприємства перетворюють промислову пропозицію товару в асортиментні групи, відповідні попиту окремих покупців. Потреба у виконанні цієї функції особливо актуальна в сучасних умовах, коли завдяки розвитку спеціалізації виробництво ефективне лише за умови випуску масових партій товарів, а споживання дедалі частіше характеризується зростанням номенклатури за невеликих обсягів закупок окремих товарів.

Оптові підприємства організовують поставку товарів у різноманітні райони країни, завдяки чому вдосконалюється територіальний розподіл праці. Здійснення транспортної функції опту виявляється при доставці товарів зі складів підприємств у роздрібну мережу або позаринковим споживачам свого регіону.

Оптова торгівля стала центром зосередження і передачі інформації з питань дослідження ринку, тобто почала виконувати так звану інформаційну функцію. Саме опт, використовуючи своє положення пункту пересічення інформаційних потоків, здатний в повному обсязі забезпечити збір, накопичування і обробку комерційної інформації і, узагальнивши і проаналізувавши її, передати контрагенту. Вітчизняні оптові підприємства мають освоїти нову інформаційну функцію, без якої їхня діяльність в умовах ринкової економіки буде неможливо.

Досвід західних оптових посередників вказує, що в багатьох випадках вибір каналу товарообігу залежить від того, наскільки його організатор може сам кредитувати ринкові угоди зацікавлених сторін. У практичній діяльності оптові фірми часто фінансують виробника тим, що надають йому замовлення на певний товар із гарантією його реалізації і при цьому в вигляді авансу оплачують частину замовленої партії продукції. Важливим напрямом розвитку функцій оптових посередників у процесі формування ринкових відношень є

розвиток послуг з управління і консалтингу. В перелік спеціалізованих послуг входять консультації щодо використання товарів, особливо технічно складних, їхнього ремонту і гарантованого обслуговування. Саме в оптовій торгівлі, де рівень знань фахівців є достатньо високим, необхідно організовувати служби з післяпродажного гарантійного обслуговування і консультування клієнтів.

В умовах функціонування нормального ринку, оптова торгівля повинна стати активним важелем для стимулювання зростання ефективності виробництва, більш повного задоволення потреб покупця, успішного розвитку національної економіки. Для виконання цих задач оптовим підприємствам необхідно постійно вдосконалювати свою комерційну квоту, поширювати спектр функцій, що відповідають вимогам ринку. Основним показником обсягу діяльності торговельного підприємства є товарообіг, що характеризує продаж товарів народного споживання і виробничого призначення для подальшого їх перепродажу або перероблення. Товарообіг торговельного підприємства здійснюється в різноманітних видах та формах (рис. 3).

Рис. 3. Основні види та форми товарообігу торговельного підприємства

Після проведених досліджень ми визначили особливості оптового товарообігу та порівняли з роздрібним:

- оптовий товарообіг відбувається у сфері товарного обігу і товар не вибуває з цієї сфери, а залишається в ній;
- продаж відбувається між підприємствами (організаціями) за безготівковими розрахунками;
- план оптового товарообігу є показником діяльності оптових баз, самостійного значення не має і загалом з торгівлі не розробляється.

Потреба оптового товарообігу в умовах ринку обумовлена суспільним розподілом праці, наявністю товарно-грошових відносин, а також комплексом виробничих, торговельних і транспортних факторів.

Фактори виробництва, що зумовлюють потребу оптового товарообігу:

- нерівномірність розміщення виробництва і його концентрація в окремих економічних районах;
- спеціалізація виробництва на вузькому виробничому асортименті, що зумовлює потребу комплектування торговельного асортименту;
- сезонність сільськогосподарського виробництва потребує нагромадження, зберігання й оптовий продаж продукції з виникненням потреби.

Макроекономічні функції оптової торгівлі трансформуються на мікрорівні в різноманітні підфункції або функції оптових торгових підприємств. Серед них можна виділити такі:

- функція економічної інтеграції територій і подолання просторового розриву;
- функція перетворення виробничого асортименту в торговий асортимент товарів;
- функція формування запасів для страхування від змін попиту на товари;
- функція зберігання;
- функція доопрацювання, доведення товару до необхідної якості, фасування і упаковки;
- функція кредитування своїх клієнтів, особливо дрібних роздрібних підприємств;
- функція маркетингових досліджень ринку і реклами.

Виробничі фактори характеризують віддаленість процесів виробництва і споживання не тільки у просторі, але й у часі. Оптова торгівля через оптовий товарообіг покликана їх зблизити.

Висновки. В умовах ринкових відносин зростає потреба оптового товарообігу, який гарантує роздрібній торговельній мережі невеликі партії широкого асортименту товарів і мінімальні відстані доставки. Світовий досвід підтверджує, що зростання виробництва товарів на великих підприємствах, спеціалізація виробництва спричиняє зростання кількості оптових посередників на ринках розвинених країн. Економічна суть оптового товарообігу визначається такими функціями, а саме: виробникам товарів забезпечується реалізація їхньої продукції, а в роздрібній торгівлі – забезпечення товарами в асортименті й у терміни, що відповідають попиту населення.

Література

1. Бородин О.С. До питання створення національної системи обліку / О. Бородин // Все про бухгалтерський облік. – 1996. – № 19. – С. 7-8.

2. Контроль і ревизія : підручник [для студ. ВУЗів]. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.] / Ф. Бутинець, С. Бардаш, Н. Малюга, Н. Петренко. – Житомир : Вид-во ЖІТІ, 2000. – 512 с.
3. Мних С.В. Становлення і перспективи розвитку сучасної системи бухгалтерського обліку й аудиту в Україні / С. Мних // Світ бухгалтерського обліку. – 1997. – № 1. – С. 7-9.
4. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. // Дебет-Кредит : спец. вип. бухгалтерського тижневика від 27.12.2010 р., № 52/2010.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": Затверджене наказом Міністерства фінансів від 20 жовтня 1999 р., № 246. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати": Затверджене наказом Міністерства фінансів від 31 грудня 1999 р., № 318. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

Должанский А.Н., Кузев М.А. Экономическое содержание товарных запасов в оптовой торговле

Исследована проблематика содержания товарных запасов на предприятиях оптовой торговли. Выделены основные факторы, влияющие на процесс движения товарных запасов от производителя к конечному покупателю, что в дальнейшем повлияет на организацию управленческого учета. Определены основные формы товарных запасов и изображена расширенная классификация товарных запасов. Сформулированы основные функции оптовой торговли в условиях рыночной экономики.

Ключевые слова: товарные запасы, классификация, оптовая и розничная торговля, функции оптовой торговли, товарооборот, предприятия оптовой торговли, формы товарных запасов, производственные факторы, особенности оптового товарооборота.

Dolzhansky A.M., Kuziv M.A. The economic substance of the inventory in wholesale

The economic substance of the inventory in wholesale is studied. The basic factors that affect on movement of inventories from a manufacturer to the end consumer are emphasized. It will influence on the organization of management accounting. The basic forms of inventories and their detailed classification are presented. The basic functions of wholesalers in the market economy are formulated.

Keywords: inventories, classification, wholesale and retail, wholesale's functions, trade turnover, wholesalers, inventories' forms, production factors, especially of wholesale turnover.

УДК 339.138:684

Доц. А.В. Івануса, канд. екон. наук;
студ. О.В. Галецька – НЛТУ України, м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЦЕЛЮЛОЗНО-ПАПЕРОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Представлено основні аспекти формування маркетингової стратегії підприємств. Запропоновано інтегральну модель маркетингової стратегії целюлозно-паперового підприємства, яка поєднує товарну політику, цінову політику, комунікаційну політику, організаційну політику. Зосереджено увагу на екологічній складовій товарної політики маркетингової стратегії целюлозно-паперового підприємства.

Ключові слова: маркетингова стратегія, товарна політика, цінова політика, комунікаційна політика, організаційна політика.

Формування та вдосконалення ринкових відносин, а також постійне зростання конкуренції, особливо в кризових умовах господарювання, зумовлює необхідність системного моніторингу й удосконалення усіх складових виробничо-господарської та фінансово-господарської діяльності підприємств.